

Kultur och bildning

Regional biblioteksplan för Uppsala län 2015–2017

Innehåll

Förord	3
1 Bakgrund	4
1.1 Allmänt	4
1.2 Syfte med planen	5
1.3 Mål med planen.....	5
1.4 Omfattning, uppföljning och revidering	6
1.5 Bibliotek i Uppsala län.....	6
1.5.1 Kommunala bibliotek.....	6
1.5.2 Regional biblioteksverksamhet.....	6
1.5.3 Universitets- och högskolebibliotek	6
1.5.4 Specialbibliotek	7
1.5.5 Medicinska bibliotek och sjukhusbibliotek.....	7
1.6 Biblioteksråd.....	8
2 Ett rikare konstliv – litteraturen	9
2.1 Länsbibliotekets utökade litteratursatsning.....	9
2.1.1 Bibliotekspersonal, bibliotek.....	9
2.1.2 De professionella författarna.....	9
2.1.3 Civilsamhälle och folkbildning	10
2.1.4 Bokbranschen i vid mening	10
3 En ökad kulturell delaktighet	11
3.1. De nationella minoriteterna och kulturen.....	11
3.2 Mångspråk i Uppsala län	11
3.3 Digital delaktighet	11
3.4 Det livslånga lärandet.....	12
4 En attraktivare livsmiljö	13
4.1 Biblioteksrummet.....	13
5 Giltighetstid.....	14

Förord

Regional biblioteksplan för Uppsala län 2015–2017 är landstingets strategiska och styrande dokument för regional biblioteksverksamhet. Det är länets andra biblioteksplan och den första som beskriver Länsbibliotek Uppsalas roll i samverkansmodellen. Planen anknyter till den regionala kulturplanens mål; Ett rikare konstliv – En ökad kulturell delaktighet – En attraktivare livsmiljö och bibliotekslagens formulering att den regionala biblioteksverksamhetens syfte är att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet.

Johnny Svahn
Ordförande,
kulturnämnden

Malin Ögland
Länsbibliotekarie,
Länsbibliotek Uppsala, Kultur och bildning

1 Bakgrund

1.1 Allmänt

De nationella kulturpolitiska målen beslutades av riksdagen i december 2009. Målen ska styra den statliga kulturpolitiken men ska även kunna vägleda kulturpolitiken i kommuner och landsting.

”Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.”

Den regionala kulturplanen för Uppsala län 2015-2017 vision lyder:

”År 2025 är Uppsala län en stark kulturregion med internationell lyskraft. Länet är ett kreativt kraftcentrum där ett dynamiskt konst- och kulturliv präglad av mod, bildning och nytänkande ger Uppsala läns samtid och rika historia en levande gestaltning.”

Visionen ska uppnås genom strategin:

”Landstinget och länets åtta kommuner samverkar med kulturinstitutioner, Regionförbundet, universiteten, det professionella kulturlivet, civilsamhället och andra aktörer på kulturens arena, för att tillsammans nå visionen. Kultur, bildning och kreativitet är självklara framgångsfaktorer för en demokratisk och hållbar regional utveckling i Uppsala län.”

Strategin har ytterligare brutits ner till tre övergripande mål:

- Ett rikare konstliv
- En ökad kulturell delaktighet
- En attraktivare livsmiljö

I bibliotekslagen (SFS 2013:801) som gäller från den 1 januari 2014 regleras det allmänna biblioteksväsendet i landet. Det allmänna biblioteksväsendet består av all offentligt finansierad biblioteksverksamhet och utgörs av:

- folkbibliotek
- skolbibliotek
- regional biblioteksverksamhet
- högskolebibliotek
- lånecentraler och
- övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet.

I lagens 3 § regleras ansvarsförhållanden och för den regionala biblioteksverksamheten ansvarar landstingen. Av 11 § framgår att landstingen ska bedriva regional biblioteksverksamhet med syfte att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet. Av 14 § framgår att i syfte att ge alla tillgång till landets samlade biblioteksresurser ska bibliotek inom det allmänna biblioteksväsendet samverka. Vidare framgår av 17 § att kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

De kommunala biblioteksplanerna ska beskriva och ge förslag på utveckling av det lokala bibliotekssystemet i en kommun och en regional biblioteksplan skall visa på samverkan och utveckling inom ett landsting/en region och ge en bild av regionens biblioteksverksamhet samt visa på samverkansmöjligheter mellan olika biblioteksaktörer i länet.

Inom den regionala bibliotekssamverkan finns även ett antal mål- och styrdokument som biblioteken i länet har att förhålla sig till. Först och främst är det bibliotekslagen (SFS 2013:801) som reglerar de olika bibliotekstypernas kärnverksamhet. Folkbiblioteken och den regionala biblioteksverksamheten regleras i bibliotekslagen. Universitets- och högskolebibliotek regleras i bibliotekslagen och i högskoleförordningen. Skolbibliotek regleras i bibliotekslagen och i skollagen. Sjukhusbibliotek regleras däremot inte i bibliotekslagen. Special- och myndighetsbibliotek regleras inte i bibliotekslagen men ofta av interna förordningar och instruktioner.

Uppsala län rymmer alla de ovan nämnda bibliotekstyperna. Samhällsutvecklingen har lett till att det blivit allt viktigare för bibliotek att samverka med andra aktörer i omvärlden och fungera som knutpunkter i ett nätverk.

1.2 Syfte med planen

Den regionala biblioteksplanen är inte styrande för länets bibliotek, utan ger underlag för att utveckla och stimulera samverkan mellan biblioteken inom länet.

Planens syfte är att:

- tydliggöra länsbibliotekets roll i förverkligandet av regionala kulturplanen
- tydliggöra länsbibliotekets roll i förhållande till folkbiblioteken i Uppsala län
- fungera som ett verktyg för framtida samverkan och samarbete för de olika biblioteken och andra aktörer i länet

1.3 Mål med planen

Planens mål är att:

- skapa en bild av bredden av biblioteksverksamheten i Uppsala län
- identifiera och analysera strategiska utmaningar för länsbiblioteket för att nå den regionala kulturplanens tre mål
 - Ett rikare konstliv
 - En ökad kulturell delaktighet
 - En attraktivare livsmiljö
- identifiera och föreslå strategiska samverkansområden för perioden fram till och med 2017.

1.4 Omfattning, uppföljning och revidering

Den regionala biblioteksplanen omfattar samverkan mellan olika bibliotekstyper i Uppsala län och är ett verktyg i lokalt plan- och målarbete för biblioteken. Den är också en form av strategidokument för Landstinget i Uppsala läns biblioteksverksamhet. Planen följs kontinuerligt upp av Länsbibliotek Uppsala i dialog med sina samarbetspartners.

1.5 Bibliotek i Uppsala län

Organisatoriskt ligger Länsbibliotek Uppsala inom förvaltningen Kultur och bildning inom Landstinget i Uppsala län. Här finns också folkhögskolebiblioteken vid Wiks folkhögskola och dess filial, Uppsala folkhögskola. Folkhögskolebiblioteken är till för skolornas elever och personal. Länsbibliotek Uppsala har som en av sina uppgifter att få olika grupper av bibliotekarier och andra yrkesgrupper att bilda nätverk och därigenom utveckla biblioteksverksamheten. Sådana nätverk finns för olika kategorier av bibliotekarier som samlas genom länsbibliotekets försorg. Det kan vara inom områden som mångfald, tillgänglighet, barn- och ungdomsverksamhet, mediearbete m.m. Ur dessa nätverk har även särskilda arbetsgrupper bildats som arbetar med olika frågor/problem.

1.5.1 Kommunal bibliotek

I länets 8 kommuner finns folkbibliotek. Dessa regleras i bibliotekslagens 6 §, där det framgår att varje kommun skall ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. I kommunerna finns, i kommunal och privat regi, också skolbibliotek både vid grund- och gymnasieskola. Bibliotek finns inte vid alla grundskolor och där skolbibliotek finns varierar kvalitén. Situationen är bättre vid gymnasieskolorna. Skolbiblioteken regleras i bibliotekslagens 10 § och i skollagen. Där framgår att alla elever inom samtliga skolformer ska ha tillgång till skolbibliotek.

1.5.2 Regional biblioteksverksamhet

Den regionala biblioteksverksamheten regleras som tidigare nämnts i bibliotekslagens 11 §. Länsbibliotek Uppsala har som en av landstingets länskulturfunktioner i uppgift att i Uppsala län driva den regionala biblioteksverksamheten. Länsbiblioteket stödjer biblioteken med att ge Uppsala läns invånare en effektiv och jämlik informations- och litteraturförsörjning och i framtagandet av nya biblioteksplaner. Länsbibliotek Uppsala ska bidra till biblioteksutvecklingen i länet samt genom samverkan även på nationell nivå.

Länsbibliotek Uppsala finansieras huvudsakligen genom bidrag från Landstinget i Uppsala län och från staten genom Statens kulturråd.

1.5.3 Universitets- och högskolebibliotek

Universitets- och högskolebibliotek (hädanefter högskolebibliotek) ska svara för biblioteksverksamhet inom de områden som anknyter till utbildning och forskning vid universitet och högskola. Deras huvudmän sorterar huvudsakligen under utbildningsdepartementet med ett fåtal undantag. Samtliga högskolebibliotek är forskningsbibliotek. Vetenskapliga bibliotek används ibland som synonym till forskningsbibliotek.

I bibliotekslagens 12 § regleras att det ska finnas tillgång till högskolebibliotek vid alla högskolor.

1.5.4 Specialbibliotek

I länet finns flera specialbibliotek, som till övervägande del är belägna i Uppsala. Termen specialbibliotek får här beteckna bibliotek av olika karaktär med olika huvudmän. Ett specialbibliotek är knutet till en speciell institution eller organisation och har samlingar inom organisationens specialområde. Statliga myndigheter har ofta specialbibliotek, liksom forskningsinstitut och vissa skolor, folkhögskolor och högskolor. Specialbiblioteken är till för sin moderorganisation, men många av dem är dessutom öppna för allmänheten och kan ur den synvinkeln vara intressanta för exempelvis amatörforskare. Specialbiblioteken är inte reglerade annat än i sina moderorganisationers måldokument.

1.5.5 Medicinska bibliotek och sjukhusbibliotek

På Akademiska sjukhuset finns sjukhusbiblioteket och Blå rummet: information om hälsa och sjukdom. I Blå rummet arbetar två sjuksköterskor.

Sjukhusbiblioteket riktar sig till patienter, närstående och sjukhusets personal. Sjukhusbiblioteket har tre bibliotek på sjukhusområdet. Vid ingång 85, ingång 10 entréplan samt på Barnsjukhuset vid Lekterapi. De flesta vårdavdelningar får besök av en bibliotekarie med bokvagn en gång i veckan.

Sjukhusbiblioteket erbjuder fyra Drömställen som är en sorts mobila medieskåp. Drömställena finns på Barnsjukhuset och andra avdelningar med barnpatienter. Där hittar man också Temaväskor: väskor fyllda med böcker och andra föremål på olika teman.

Organisatoriskt hör Sjukhusbiblioteket hemma inom sjukhusadministrationen men landstinget köper tjänsterna till sjukhusbiblioteket av Uppsala kommun.

Medicinska biblioteket ligger i Kunskapscentrum på Akademiska sjukhuset och är avsett för forskare, studerande och personal inom medicin och vård. Biblioteket ingår i Uppsala universitetsbibliotek men delfinansieras av landstinget. Medicinska biblioteket har en viktig roll inte bara för den akademiska utbildningen inom vård och medicin utan också för personalens fortbildning och bedriver omfattande undervisning för båda grupperna. EIRA, de nationellt upphandlade elektroniska tidskrifterna och databaserna för landstinget, administreras också av Medicinska biblioteket.

Infocenter/bibliotek vid Lasarettet i Enköping rymmer ett fackbibliotek, ett patientinfotek och en skönlitterär samling. Målgrupperna är anställda, patienter, studerande inom vård och medicin samt besökare. Infocenter tillhandahåller såväl fack- som skönlitteratur, databaser, e-tidskrifter och patientinformation. Infocenter tillhör organisatoriskt Lasarettet i Enköping och bedriver användarundervisning för personal som fortbildar sig och för studerande i samarbete med lasarettets olika avdelningar. Bibliotekets bokvagn besöker avdelningarna en gång veckan. Visst samarbete sker med Medicinska biblioteket på Akademiska sjukhuset kring de gemensamma landstingsresurserna.

Infoteket om funktionshinder är en verksamhet inom Centrum för funktionshinder, ett samarbetsforum för verksamheter inom Landstinget i Uppsala län. På infoteket finns information om olika funktionsnedsättningar - främst medfödda eller tidigt förvärvade.

Infoteket är också ett utbildningscenter med brett kursutbud för personer som själva har någon funktionsnedsättning, anhöriga, personal och andra intresserade. I länets alla kommuner finns mini-infotek. Infoteket är dessutom en webbplats med aktuell information, infotekets faktatexter, litteratur- och evenemangstips. På webbplatsen kan man även ställa frågor till experter.

1.6 Biblioteksråd

Ett biblioteksråd med företrädare för alla bibliotekstyper fanns i Uppsala län under 2000-talets första decennium. Rådet är viktigt för det framtida samverkansarbetet och bör återinrättas under biblioteksplaneperioden. Länsbiblioteket föreslås administrera och ha fortsatt ansvar för rådet och länsbibliotekarien är sammankallande.

2 Ett rikare konstliv – litteraturen

2.1 Länsbibliotekets utökade litteratursatsning

Länsbibliotek Uppsala gör under kulturplaneperioden 2015–2017 en utökad litteratursatsning. Satsningen ligger i linje med den nya bibliotekslagen (2014) och Kulturrådets handlingsprogram för läsfrämjande (2014). I bibliotekslagen står det i elfte paragrafen att det ska bedrivas en regional biblioteksverksamhet som ska syfta till att ”främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet”. Kulturrådet – som också beviljat regionalt utvecklingsbidrag till satsningen – tog under 2014 fram ett handlingsprogram kopplat till de nationella mål för litteratur och läsfrämjande som Riksdagen har beslutat om. De övergripande målen är att, jämfört med idag, 1) förbättra läsförmågan 2) fler tar del av såväl fack- som skönlitteratur 3) förståelsen för läsningens betydelse för utbildning, bildning och delaktighet i samhällslivet ökar. Utifrån de egna förutsättningarna ska möjlighet ges att kunna utveckla en god läsförmåga och få tillgång till litteratur av god kvalitet.

För att den utökade litteratursatsningen i Uppsala län ska kunna nå ut till allmänheten står den på fyra ”ben”: bibliotekspersonal och bibliotek; de professionella författarna; civilsamhälle och folkbildning samt bokbranschen i vid mening.

2.1.1 Bibliotekspersonal, bibliotek

Länsbiblioteket driver sedan många år biblioteksinriktade läsfrämjande verksamheter och utvecklingsprojekt i Uppsala län – nämnas kan Mötesplats för Läskonster, Språknätet och skivrarlägret Unga Skrivare. 2015–2017 förstärker vi det genom att delta i det interregionala projektet Dela Läslust, där fokus ska ligga på metodutveckling av läsfrämjande inom biblioteksverksamhet. Genom att prova olika metoder och idéer ska ett mer offensivt och kreativt läsfrämjande arbete etableras på biblioteken, mot bredare målgrupper. Vi vill öka kompetens, kreativitet och medvetenhet genom att bibliotekspersonalen arbetar dels i samverkan mellan respektive bibliotek och aktörer i lokalsamhället, som till exempel studieförbund, folkhögskolor, föreningsliv och lokala företag, men också mellan de deltagande biblioteken.

2.1.2 De professionella författarna

Länsbiblioteket etablerar under kulturplaneperioden Litteraturkarusellen, där allmänhet och professionella författare möts på folkbibliotek i länets alla kommuner. Författarbesöken är subventionerade av både landstinget och Kulturrådet och möts upp av medfinansiering från deltagande kommuner i länet. I anslutning till författarbesöken kopplas olika aktiviteter – t.ex. skivrarverkstäder. Målet är att under kulturplaneperioden vidareutveckla Litteraturkarusellen och hitta ett koncept som utifrån lokala behov leder till utveckling hos folkbiblioteken.

Hur ett utökat samarbete med och stöd till länets professionella författare skulle kunna te sig, identifieras, t.ex. i samråd med länets kulturskaparråd och Uppsala Författarsällskap. En grund för detta arbete blir den inventering av de professionella författarna och deras inkomstkällor som ska genomföras under 2015.

2.1.3 Civilsamhälle och folkbildning

Länsbiblioteket söker nya och utvecklade former för samverkan med civilsamhälle och folkbildning. Detta för att undersöka hur olika insatser kan förstärka varandra och hur trösklar mellan det offentliga och civilsamhället kan sänkas. Samarbetet söker fortfarande sin form. Som en del i detta anordnas en årlig mötesdag mellan folkbibliotek och folkbildning i samarbete med ULB (Uppsala Läns Bildningsförbund). Detta och andra samarbeten som är initierade, t.ex. kring idrott och läsning (med SISU Idrottsutbildarna Uppland), kommer att utvecklas under kulturplaneperioden.

Litteraturcentrum i Uppsala stad och län är ett annat exempel på samverkan med ett studieförbund (Studiefrämjandet i Uppsala län). Här arbetar man för att stärka litteraturens ställning i länet med möten mellan professionella författare och amatörer, mångkultur och internationalisering.

2.1.4 Bokbranschen i vid mening

Länsbiblioteket arrangerar Mötesplats Litteratur i form av (frukost)möten med aktuella föredrag och diskussioner för länets litteraturförmedlare. Inbjudna är författare, bibliotekspersonal, skrivarelever, bokhandlare, studieförbund, förläggare, akademien, politiker och tjänstemän på kulturens område, författarsällskap och bibliotekens vänföreningar. Likt Litteraturkarusellen ska Mötesplats Litteratur utvecklas för att skapa kringeffekter.

Syftet är att insatserna på sikt ska skapa nya samarbeten och att vi tillsammans med forskare ska kunna lyfta bibliotekens och litteraturens roll i samhällsutvecklingen. De ramar, mål och förutsättningar som gäller för Länsbibliotek Uppsalas arbete för att göra denna förstärkning av litteraturens ställning i Uppsala län finns också i den regionala kulturplanen för 2015–2017.

3 En ökad kulturell delaktighet

Ett kulturliv tillgängligt för alla medborgare i länet, är ett mål som landstinget och de offentliga kulturaktörerna arbetar för att förverkliga. Alla människor ska ha möjlighet att möta konst och kultur. Inte bara för att det har ett värde i sig, utan också för att kulturlivet utgör en arena för möten mellan människor med olika bakgrund och olika kulturer.

Begreppet medie- och informationskunnighet, MIK, används allt flitigare. I definitionen av MIK inkluderas ett antal färdigheter som var och en av oss behöver för att aktivt kunna utöva våra demokratiska rättigheter i dagens digitala samhälle. Till dessa färdigheter räknas digital kompetens eller informationskompetens, som beskriver förmågan att kunna söka, finna, kritiskt granska och använda information för olika syften och i olika sammanhang.

3.1. De nationella minoriteterna och kulturen

I Sverige finns fem erkända nationella minoriteter: sverigefinnar, judar, tornedalingar, romer och samer. I länet är alla kommuner utom Heby och Knivsta finska förvaltningskommuner och länet är finskt förvaltningsområde.

Den nya bibliotekslagen, som trädde i kraft den 1 januari 2014, förtydligar uppdraget att ägna särskild uppmärksamhet åt nationella minoriteter. Genom att erbjuda litteratur på relevanta språk har biblioteken i länet en viktig roll i att synliggöra minoritetsspråken och revitalisera dessa hos de yngre generationerna. Därigenom stärker biblioteken barnens kulturella identitet. Länsbibliotek Uppsala inventerar behov och idéer kring finskspråkigt arbete på länets folkbibliotek samt skapar ett nätverk kring frågan vid biblioteken.

3.2 Mångspråk i Uppsala län

I den nya Bibliotekslagen har länsbibliotekens grunduppdrag formulerats: ”att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet”. Därifrån knyter vi an till mångspråksarbetet. I oktober 2014 tog Länsbibliotek Uppsala fram ett underlag som beskriver hur man i nuläget arbetar med mångspråk på folkbiblioteken i Uppsala län. Vi ville få en samlad bild av etablerade samarbeten i länet, veta mer om hur den kompletterande medieförsörjningen gällande mångspråk ser ut i nuläget, vilka metoder som används samt samla in de visioner och reflektioner som biblioteken har. Länsbibliotek Uppsala vill vara en aktiv del i arbetet med utveckling av mångspråksarbetet och kommer under biblioteksplaneproduktionen att systematiskt arbeta vidare med frågan.

3.3 Digital delaktighet

Länsbiblioteket var med i det centrala arbetet med en nationell kampanj för ökad digital delaktighet, Digidel. Kampanjen varade mellan 2011 – 2013 och hade målet att få 500 000 fler digitalt delaktiga, vilket också lyckades. Kampanjen har nu omstrukturerats till ett Digidelnätverk som drivs av Kungliga biblioteket, Folkbildningsrådet, Folkbildningsförbundet och Sambruk. Det digitala utanförskapet sträcker sig över alla åldrar och social bakgrund och här finns en stor möjlighet till fortsatta gemensamma insatser över och bortom biblioteksgränserna.

3.4 Det livslånga lärandet

Vår tids betoning på det livslånga och livsvida lärandet ställer krav på att alla skall kunna få sin informationsförsörjning där de befinner sig. Detta ökade krav på tillgänglighet till bibliotekstjänster förstärks av informations- och kommunikationsteknikens möjligheter att allt snabbare få fram allt större informationsmängder. En del av folkbibliotekens kärnuppdrag är att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet. Detta gäller även folkbildningen i stort. Länsbibliotek Uppsala håller tillsammans med Uppsala Läns Bildningsförbund ihop en samverkan med seminarier och möten mellan folkbibliotek, folkhögskolor, museer och föreningsliv. Målet är att olika satsningar inte kolliderar utan hakar i varandra på ett organiskt sätt, så att de totala resurserna används på bästa sätt för medborgarna.

4 En attraktivare livsmiljö

4.1 Biblioteksrummet

Folkbiblioteket är en av få platser i vårt moderna samhälle där man kan vara utan några krav på motprestation (ekonomiska eller löfte om politisk/religiös övertygelse). Eftersom folkbiblioteket välkomnar alla finns också möjligheten att få möta vem som helst. Bibliotekens roll som en plats för möten är tydlig. Människor från skilda kulturer, miljöer eller åldrar kan sitta bredvid varandra på biblioteket och utbyta kanske endast en nick eller ett par ord, men man möts.

Biblioteken har en potential att utveckla rummet så att möten uppstår. Hur ska man möblera så att möten sker som leder till en känsla av deltagande som på sikt stimulerar till kunskapsutveckling – kanske till och med till innovation? Länsbibliotek Uppsala vill bidra till en attraktiv livsmiljö genom att lyfta biblioteksrummets roll i lokalsamhället.

Bibliotekslokalen är också ofta den enda kulturella institutionen både i de mindre kommunerna och i förortssamhällen. Där kan biblioteket vara navet där konst, litteratur, film, barnkultur med mera tillgängliggörs för de boende. Det ökar ortens attraktionskraft och ger möjlighet till kreativa möten som också kan bidra till ekonomisk och annan utveckling. Här ser länsbibliotek Uppsala ett gemensamt utvecklingsområde för de regionala kulturaktörerna.

5 Giltighetstid

Planen gäller från och med maj 2015 till och med december 2017.